

Караханян Карина Мартинівна,
к.ю.н., доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ВОДНЕВОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ТА МІСЦЕ УКРАЇНИ В ЦЬОМУ ПРОЦЕСІ

Зміна клімату, глобальне потепління, руйнування озонового шару, екологічна криза..... Все це далеко не повний перелік викликів, які постали перед людством і мають бути вирішені якомога швидше аби запобігти катастрофі планетарного масштабу. Кліматична безпека представляє собою доволі складну категорію, що залежить від багатьох чинників, зокрема, від досягнення кліматичної нейтральності у всьому світі. Про свої наміри в зазначеному напрямку заявили більшість провідних країн, а найбільш успішними в перетворенні гасла на реальність виявились такі лідери як США, країни ЄС, Китай, Японія, Південна Корея. Економічна діяльність зазначених країн вже сьогодні характеризується запровадженням нових методів та технологій, переоснащенням та модернізацією виробництва, зменшенням негативних викидів в атмосферу з метою недопущення її забруднення та настання невідворотних наслідків. Цьому в значній мірі сприяє перехід та всебічне використання альтернативних видів палива в різних галузях суспільного життя.

З урахуванням наведеного, актуальність теми дослідження не викликає сумніву, адже воднева енергетика виступає хоча і доволі новим явищем на світовому енергетичному ринку, проте її переваги вже сьогодні є очевидними. Водень може бути вироблений зі звичайної води методом електролізу, електроенергія для якого також береться з альтернативних джерел: вітру, сонця, біомаси. Вказане робить водень цілком екологічно нейтральним енергоносієм, за допомогою якого можна досягнути заявленої мети.

Крім цього, фахівці Інституту відновлюваної енергетики НАНУ зазначають, що водень має ще одну вагомую перевагу перед іншими відновлюваними джерелами, зокрема, його можна використовувати як засіб накопичення зайвої електроенергії, виробленої з відновлюваних носіїв, коли її наявність перевищує попит. Так, наприклад, за допомогою водню здійснюють акумулювання та зберігання енергії, яка через певні обставини не споживається в повному обсязі. Натомість

її переробляють на водень, який можна зберігати роками у соляних печерах чи газових сховищах, як наразі зберігається природний газ. А коли енергії із відновлювальних джерел недостатньо, використається цей водень або для виробництва електроенергії, або як газ.

Отже, з метою перетворення Європи на кліматично нейтральний континент, підвищення добробуту громадян, захисту біологічного різноманіття, екологізації економіки 11 грудня 2019 року ЄС було проголошено Європейський зелений курс, що представляє собою набір політичних ініціатив, висунутих Європейською Комісією з загальною метою зробити Європейський континент кліматично нейтральним до 2050 року. Вказаний документ передбачає скорочення викидів парникових газів до 2030 року до мінімуму на 50 % та до 55 % порівняно з рівнями 1990 року. План полягає в перегляді кожного діючого закону щодо його кліматичних переваг, а також введення в дію нового законодавства, яке б сприяло та стимулювало здійснення зазначених перетворень та інновацій. На відміну від схожого набору ініціатив, запровадженого в США і розрахованого на 10 років, ЄС має намір досягти чистого нуля протягом трьох десятиліть. Однак, незважаючи на дещо повільніші темпи, Європейський зелений курс стосується не стільки кліматичної політики, скільки зеленої концепції модернізації економіки та економічного зростання, стимулювання для забезпечення життя людини у гармонії з планетою та її ресурсами.

Останні дослідження свідчать про те, що використання викопних видів палива призводить до потрапляння в атмосферу до 73% від усіх парникових газів в світі. Пріоритетними в напрямку реформації є сектори енергетики та транспорту, які працюють здебільшого на вугіллі, газі та нафті. Отже, виконанню завдань Європейського зеленого курсу сприятимуть саме збільшення частки відновлюваних джерел енергії, а також виробництво з їх допомогою енергетичних носіїв нового покоління, зокрема, водню.

Таке твердження знайшло своє відображення в стратегії Європейської комісії, оприлюдненої 10 липня 2020 року, відповідно до якої забезпечення енергоефективності на виробництві та у споживанні, а також досягнення декарбонізації останніх пов'язують із збільшенням використання водню в різних секторах, включаючи енергетику. При цьому, Стратегія передбачала вироблення половини необхідного обсягу в країнах ЄС, а решта мала б імпортуватися до Європи в тому числі з України. За оцінками того ж Інституту відновлюваної енерге-

тики НАНУ, наша держава має потенціал виробляти понад 500 млрд кубометрів зеленого водню на рік. Цього має вистачити і на внутрішні потреби, і на експорт.

Уряд України за підтримки Європейської економічної комісії ООН ще з 2020 року працював над дорожньою картою розвитку внутрішнього водневого ринку, а також підготовкою Концепції водневої енергетики та законодавства для ефективного функціонування останнього. Країни ЄС з самого початку реалізації Європейського зеленого курсу розглядали Україну як надійного партнера, що розділяє погляди та занепокоєння світу щодо глобальних екологічних змін сьогодення. Наша країна активно долучилась до використання альтернативної енергетики та почала модернізувати власні галузі виробництва.

Проте, підступно розпочата 24 лютого 2022 року війна РФ проти нашої держави зупинила реалізацію цих проектів та планів. Сьогодні першочерговою задачею є здобуття омріяної перемоги та відбудова країни, але вже на нових Європейських засадах та цінностях, пріоритетне місце серед яких посідає збереження навколишнього природного середовища та сталий розвиток суспільства.

Горун Юрій Валерійович,

аспірант 3-го курсу кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія»

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

24.02.2022 року на підставі Указу Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [1] на території нашої держави було введено воєнний стан у зв'язку із вторгненням Російської Федерації строком на 30 діб. Відповідний указ Президента України було затверджено Законом України від 24.02.2022 року № 2102-IX «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [2]. В подальшому воєнний стан було неодноразово продовжено та станом на зараз правовий режим воєнного стану діє до 21.11.2022 року, та з великою вірогідністю буде продовжено надалі.

Запровадження воєнного стану повністю змінило всі сфери суспільства і відповідно звичайний порядок обігу земельних відносин.